

АЛМАНАХ

90 ГОДИНИ ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

И ВИСШЕ ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКО ОБРАЗОВАНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Ветеринарната медицина като приложно занимание съпровожда човешката цивилизация от дълбока древност. Историческите данни говорят, че първите наченки на практики, свързани с лечението на животни са датирани от древния Египет и Елада. Но понятието "veterinus" което означавало "товарен добитък" е използвано в древния Рим и там за пръв път лечителите на животни са наречени "**Medicus veterinarius**" –т.е. ветеринарни лекари.

През средните векове обясняването на болестите по животните и тяхното лекуване са били обвити в много суеверия, мистика и религиозни предразсъдъци, които в голяма степен спирани научното познание в тази област.

Истинско развитие като наука ветеринарната медицина придобива едва след откриването на първите ветеринарни училища – най-напред в Лион през 1762 година, а след това в Мезон Алфор край Париж (1765), в Торино (1769), в Гьотенген (1771), Копенхаген (1773), Берлин (1790), а през 19-ти век и в още десетки европейски градове.

Разкритите ветеринарни факултети бързо се превръщат от чисто образователни институции в солидни научни и изследователски центрове, където се провеждат разнообразни изследвания, позволяващи бързо развитие на различните дисциплини, съставляващи ветеринарната наука - общобиологични, предклинични и клинични. Особено бурно развитие във втората половина на 19-ти и първите десетилетия на 20-ти век имат бактериологията, вирусологията, имунологията и эпизоотологията, което позволява голяма част от заразните болести по добитъка, често пъти проявяващи се като опустошителни епидемии да бъдат ограничени и поставени под контрол. Това дава стимул на държавните управления да продължат да инвестират във ветеринарното образование и наука. Разширява се и спектъра на ветеринарномедицинската компетенция – от

диагностика и лекуване на болестите по животните, тя се насочва и към проблемите на общественото здравеопазване, предпазвайки човека от опасни зоонози, а също и като се ангажира с подготовка на специалисти отговарящи за производство на безопасни храни. Създават се и международни ветеринарни организации, като водещо място заема Международното бюро по епизоотиите (ОИЕ) със седалище в Париж, създадено през 1924 година, което днес е известно като Световна организация по здравеопазване на животните.

У нас до Освобождението на България от турско робство през 1878 г. в страната липсват квалифицирани ветеринарни специалисти. Първи организатори на ветеринарното дело в България са ветеринарни лекари от руската армия, останали по покана на българското правителство. Сред тях се отличават имената на д-р Иван Нейман, д-р Иван Вознесенски, д-р Ото Калнинг, д-р Карл Расс и др. Ветеринарната служба първоначално се формира в рамките на медико-санитарните подразделения.

Първият законодателен акт, с който се подсказва необходимостта от организирана българска ветеринарна служба, са т. нар. „Временни правила за устройването на медицинско управление в България”, утвърден на 11 февруари 1879 от Първото обикновено народно събрание. В този документ се споменава, че "на медицинския съвет се възлага издаване на наставления против заразителните болести по хората и животните".

През 1881 д-р Иван Нейман е назначен за Главен ветеринарен лекар на Княжество България. Първата му задача е да организира военната ветеринарна служба. Очертава се обаче сериозен проблем с осигуряването на квалифицирани кадри. Той се засилва още повече когато на 18 октомври 1888 год е утвърден Указ № 545 за съблюдаване на Санитарния закон, приет от Петото обикновено народно събрание, в чиято глава 11 се урежда ветеринарната служба и съгласно който във всеки един административен окръг трябва да има ветеринарен лекар. Необходимостта от образователно заведение по ветеринарна медицина се засилва и след разкриването на първата ветеринарно-бактериологична станция през 1901 г. и най-вече заради често усложняващата се епизоотична обстановка в страната, най-тежкия момент от която е по време на Балканската и Междусъюзническата войни (1912-1913 г) когато чумата по говедата се разпростира на територията на 6 окръга и заплашва да проникне в централна и Западна Европа..

Най-ярък изразители на идеята за създаване на висше ветеринарно училище у нас е Дружеството на ветеринарните лекари, обединяващо макар и малобройната гилдия на практикуващите ветеринарната професия у нас през тези години. Тя е изказана за първи път през 1897 година, претърпява сложно развитие като на няколко пъти достига почти до стартиране на реализация но практическата ѝ реализация започва непосредствено след Първата световна война. Тогава правителството на Александър Стамболийски внася законопроект в XXIX Народно събрание, изработен от Министерството на народното просвещение с министър Стоян Омарчевски. Той предвижда няколко промени в Закона за народното просвещение, една от които е разкриване на Ветеринарен факултет към Софийския държавен университет. Измененията и допълненията в закона са утвърдени с Указ 145 на цар Борис III от 11. 07. 1921 година. Така идеята намира своята практическа реализация след още близо двегодишна подготвителна работа, съпроводена от много ентузиазъм, себеотдаване и безкористност в името на голямата цел, поставена от първостроителите, сред които най-голяма деятелност проявяват членовете на т.нар. *временен факултетен съвет* структуриран на основание на Заповед №3294/13.08.1921 г. на Министъра на народното просвещение. Благодарение на свършената огромна подготовка се стига до историческата дата **11. 05.1923 г.**, когато в присъствието на Ректора на Софийския университет проф. Захари Караугланов се конструира първия редовен факултетен съвет на Ветеринарномедицинския факултет, в чийто състав са включени проф. Стефан Ангелов, доц. Грозьо Диков и доц. Станко Петров.

От тук нататък съдбата на ветеринарната професия у нас е пряко свързана с развитието на обучението по специалността „ветеринарна медицина” което в максимална степен съвпада с развитието на Ветеринарно медицинския факултет. В неговото по-нататъшно утвърждаване и развитие се очертават няколко етапа, всеки един от които е бялязан от спецификата на времето като обществено политическа система и като състояние на стопанския живот.

Първи период: ВМФ в състава на Софийския университет (1923-1948 г)

Първите години от живота на Факултета са бялязани с много усилия и предизвикателства пред първостроителите за утвърждаване на учебен план, изграждане на основните структурни звена, разработване на учебните програми и особено за осигуряването на материалната база.

Първите преподаватели във ВМФ са българи и чужденци, възпитаници на ветеринарните училища в Берлин, Лион, Виена и Торино. Със своята ерудиция и изследователски опит те пренасят добрите образци на модерното университетско образование. Първите учебни занятия във Факултета започват през летния семестър на учебната 1923-1924 г., а първият учебен план е приет от Факултетския съвет на 12.01.1924 г. и включва обучение по 40 дисциплини със съответен брой часове по теория и практика през отделните семестри.

От 1929 г. започва попълнение на асистентския състав със собствени възпитаници, за които се осигурява усъвършенстване в западни ветеринарни училища и изследователски институти.

В периода 1930-1937 г. усилено се изгражда собствена материална база на Факултета, включваща нови учебни корпуси и клиничен сектор.

Втори период: ВМФ в състава на Селскостопанска академия (ССА) „Георги Димитров“ (1948-1953 г.)

В новосъздадената през 1948 г. Селскостопанска академия „Г. Димитров“ преминават отделените от Софийския университет Ветеринарномедицински, Агрономически, Лесовъден, както и новооткрития през 1947 г. Зоотехнически факултет. Отделянето на Ветеринарномедицинския факултет от Софийския университет и включването му в състава на ССА съвпада със започналото преустройство на висшето образование в България, което се осъществява на базата на приетия през м. септември 1948 г. Закон за висшето образование. През същата година за първи път във Факултета постъпват за обучение чуждестранни граждани. Въвежда се аспирантурата като средство за подготовка на млади научни кадри и през 1951 г. се приемат първите аспиранти.

Трети период: Висш ветеринарномедицински институт (ВВМИ) „Проф. Георги Павлов“ (1953-1972г.)

Една наложена от управляващите през 1953 г. реформа във висшето образование разпорежда отделянето на Ветеринарномедицинския факултет в самостоятелно висше учебно заведение. Така се създава Висш ветеринарномедицински институт, носещ името на големия строител на ветеринарното дело у нас проф. Георги Павлов. В началото на своето самостоятелно съществуване ВВМИ е съставен от 20 катедри. Постепенно се увеличава приемът на българските и чуждестранни студенти, а измененията в учебния

план и учебните програми са съобразени с настъпилите сериозни структурни промени в животновъдството. Те се изразяват в изграждане на кооперативни ферми с концентрация и специализация на отделните производства. Акцентът на ветеринарномедицинската дейност на практика се измества от чисто лечебно в посока към профилактично направление. Това са години на сериозен подем във факултета, изразяващ се в модернизирание на материалната база, особено клиничната, динамизиране на изследователската дейност, стабилизиране на преподавателския състав, разширяване на международното сътрудничество макар най-вече в рамките на тогавашния социалистически лагер.

Четвърти период: ВМФ в състава на Научно–учебно обединение по животновъдство (НУОЖ) (1972 – 1974 г.)

През 1974 г. възходът на Ветеринарномедицинския факултет е прекъснат след едно решение за създаването на Научно-учебно обединение по животновъдство, което да интегрира няколко научни института и висши учебни заведения по животновъдство и ветеринарна медицина. Целта е създаването на единен център за наука и подготовка на кадри за животновъдството. Опитът обаче се оказва крайно несполучлив и много скоро НУОЖ е разформиран.

Пети период: ВМФ в състава на Висшия институт по зоотехника и ветеринарна медицина (ВИЗВМ) гр. Стара Загора (1974-1995г.)

През 1974 г по решение на тогавашната власт Ветеринарномедицинският факултет е пребазиран в стара Загора и включен в структурата на новосъздадения Висш институт по зоотехника и ветеринарна медицина. От 1976 г. ВИЗВМ получава статут на самостоятелно висше учебно заведение с два факултета – ветеринарномедицински и зоотехнически. Пребазирането на Ветеринарномедицинския факултет се извършва в периода 1974-1979 г. В структурата на Факултета са включени 18 катедри. Това са години на сериозни изпитания за преподавателския състав, който трябва да напусне столицата и да се установи в Стара Загора. По-голямата част от преподавателите правят тази стъпка, но това поставя под изпитание десетки съдби. В стара Загора е осигурена временна база на територията на няколко освободени за целта училища. През 1978 г- е направена първата копка на нова база в западните покрайнини на града. Нейното изграждане продължава близо две десетилетия, което силно рефлектира върху развитието на

факултета. Въпреки това през тези години продължават да се усъвършенствува учебния план и да се модернизират учебните програми, да се изграждат кадри, да се утвърждава международното сътрудничество, да се правят научни изследвания и да се извършва сервизна дейност – лечебно-диагностична и консултативна.

Шести период: ВМФ в състава на Тракийския университет

През 1995 г. с Решение на Народното събрание на основание чл.53, ал.5 и чл.86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл.2, ал.1 от Закона за висшето образование в гр. Стара Загора е създаден Тракийският университет (ТрУ) като автономна държавна учебно-научна институция. В състава му при създаването са включени Висшия институт по зоотехника и ветеринарна медицина (ВИЗВМ) и Висшия медицински институт (ВМИ) – Стара Загора, със съществуващите към тях факултети и самостоятелни звена в т.ч. и Ветеринарномедицинския факултет

През 2002 г- окончателно факултетът е пребазиран в основния корпус на Университет – т.нар- учебно-битов комплекс на територията на корпуси с номера 5, 6, 7 и 8. Обособени са 11 катедри, като по-късно две от тях (по чужди езици и по физическо възпитание и спорт) преминават в новосъздадения Стопански факултет. Така катедрите остават 9 като някои от тях включват по няколко секции, които са бивши катедри, което е съобразено с изискванията на действащия и в момента Закон за висшето образование.

Обособени са през 2006 година три клиники – за дребни животни, за продуктивни животни и клиника за коне. Обособени са още рентгеново отделение и отделение по заразни и паразитни болести с изолатор както и Лабораторно-диагностичен център (ЛДЦ).През 2007 г Ветеринарномедицинския получи максимално висока оценка при поредната програмна акредитация от НАОА за срок от шест години, а през настоящата 2013 г. **предстои нова проверка.**

През 2009 г. беше извършена визита от експертна група на Европейският комитет за ветеринарно образование (ECOVE) , която направи преглед на извършеното във ВМФ към Тракийския университет като подготовка за европейска акредитация. Направени бяха няколко бележки и препоръки и след отстраняването им предстои нова ревизита. Надяваме се тя да приключи с положителна оценка

Проследявайки отделните периоди в развитието на ВМФ, биха могли да се направят следните обобщения:

1. Подготовката на българи от 1887 до 1923 г. в чуждестранните висши ветеринарни училища не е можела да задоволи потребностите на страната от ветеринарни лекари.

2. Българският ВМФ се създава, за да обучи и да даде на страната достатъчно ветеринарни лекари, които да организират ефективна ветеринарномедицинска служба, осигуряваща на България включването ѝ в международните икономически отношения.

3. Ветеринарномедицинският факултет от основаването си през 1923 година досега непрекъснато разширява и обогатява своята материална база. Започнал първите занятия в Бактериологичната станция и Гарнизонната ветеринарна лечебница в София, поетапно се построяват самостоятелни факултетски сгради първоначално на бул. “Цариградско шосе” в София, а по-късно и понастоящем - в Тракийския университет в Стара Загора. Сега всяка катедра разполага със собствена база, достатъчна за провеждане на съвременна учебна и научноизследователска дейност. Динамично се развиват и клиниките и лабораториите на факултета, както и останалите обслужващи звена.

4. Развитието на ВМФ е в унисон с обществено-икономическите изменения в страната. Във факултета е създадена система за постоянно адаптиране на учебните планове и програми за подготовка и продължаващо обучение на ветеринарните лекари с оглед настъпилите промени в животновъдната практика и бита на българина. Изградена е и система за контрол на качеството на образователния процес, както и на изследователската дейност

5. В продължение на 90 години ВМФ е подготвил повече от 12 хиляди ветеринарни лекари, които задоволяват нуждите на страната.

6. ВМФ започва да обучава чуждестранни граждани през 1948 г. и до момента е обучил около 520 ветеринарни лекари, които са негови посланици в 58 страни на Европа, Азия, Африка и Америка.

7. ВМФ винаги е разполагал с висококвалифициран научнопреподавателски състав. През изминалите 90 години в него са работили 4-ма академици, 3-ма член кореспонденти, 112 професори, 96 доценти и 264 асистенти и преподаватели, в т.ч. днешния кадрови потенциал. Много от тях са международно утвърдени учени.

8. ВМФ е рожденното място на почти всички основни направления на съвременната ветеринарномедицинска наука в България. ВМФ е организатор и домакин на редица научни конгреси, симпозиуми и конференции с международно участие.

9. ВМФ е издал 58 тома сборници с “Научни трудове на ВМФ”, а от 1998 г. издава собствено научно списание **“Bulgarian Journal of Veterinary Medicine”** на английски език. За своето 15 годишно съществуване списанието се превърна в национален и наднационален представителен форум на българската ветеринарномедицинска наука.

10. ВМФ е бил винаги в непосредствена връзка с ветеринарномедицинската практика чрез поддържане на активни творчески връзки с практикуващите ветеринарни лекари. В продължение на 45 години 7 факултетски преподаватели ръководят Българската ветеринарна служба и имат безспорен дял за международния й авторитет и признанието й за бариера срещу проникването на остри заразни болести по животните от Източна към Западна Европа.

11. През учебната 20012-2013 г. във ВМФ се обучават 1004 студенти по ветеринарна медицина, в т.ч. 53 чуждестранни граждани.

Доц. Михни Люцканов д.в.м.н.
Декан на ВМФ

Протоколи

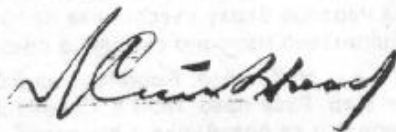
№ 1

Днес, единадесетия май хиляда деветстотинъ двадесетъ и трета година, ср. София, избранихъ и назначихъ согласно чл. 309 ал. 2 отъ закона за народното просвѣщение трима преподаватели за ветеринарния факултетъ: редовния професоръ Д-ръ Стефанъ Ангеловъ и редовните доценти Станко Петровъ и Грозю Диковъ, въ присъствието на ректора на университета, професоръ З. Караулановъ и комисията назначена по силата на университетския членъ съ вѣдѣнъ № 3294 отъ VIII/1921 на Министра на народното просвѣщение съ председателя професоръ Д-ръ В. Молдовъ и членове ветеринарните лекари Д-ръ М. З. Рачевъ и Д-ръ Л. Георгиевъ, се събраха въ ректората на университета и на основание чл. 298 отъ закона за народното просвѣщение първите трима се конституираха въ факултетния съветъ, като избраха за деканъ редовния професоръ Д-ръ Ст. Ангеловъ и приеха всички дела и управлението на факултета.

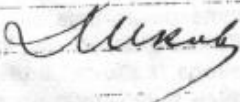
Деканата временно ще се помещава въ Ветеринарно-Бактериологическия Институтъ.

По силата на чл. 295 отъ закона за народното просвѣщение и § 2 отъ общия университетския правилникъ и тримата преподаватели Д-ръ Ст. Ангеловъ, Ст. Петровъ и Гр. Диковъ следва да бъдатъ членове въ академическия съветъ.

Деканъ:

Секретаръ:

АЛМАНАХЪТ НА ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКИЯ ФАКУЛТЕТ

Алманахът на Ветеринарномедицинския факултет е ретроспективен биографично-библиографски справочник, придържаш се към една традиционна форма. Този огромен библиографски труд събира различни по стойност и обем данни за преподавателите на ВМФ в продължение на 90 години. Алманахът има своята специфична история:

Първо издание – Алманах на Софийски университет /1888-1928/.

На корицата е изписано “Съдържа кратка история на университета с животописни и книгописни сведения за преподавателите и асистентите, от основаването на висшето училище насам”.

Биографичните сведения за преподавателите са изложени в съвършено кратка форма: посочени са висшите училища, в които са получили образованието, проведени специализации, придобити научни звания, професионална кариера, членство в научни дружества, институти и организации и участие в списването на професионалния периодичен печат.

В книгописните сведения, съгласно решението на Академическия съвет от 31.10.1927 г., са включени научни, научно-популярни трудове, учебници и монографии, които характеризират научната дейност на автора им до края на м. февруари 1928 г. Алманахът се издава под редакцията на проф. Иван Георгов от Историко-филологическия факултет, професор по история на философията. Посветен е на 40-годишнината на Софийския университет. Ветеринарномедицинският факултет е само на 5 години. Алманахът е структуриран по факултети. ВМФ като последен /7-ми/ факултет на СУ, логично заема последния раздел. Материалите за ВМФ са подготвени от проф. Петър Бичев. Сведенията за академическия състав на ВМФ са разположени в обем от 26 страници /от 695 до 721 стр./ в два раздела - преподаватели и асистенти. Общият брой е 24. От тях хабилитирани преподаватели – 11, вкл. редовни и извънредни професори и частни хонорувани доценти, от които 2-ма бивши и асистенти – 13, от които 2-ма напуснали. Вътре в раздела преподавателите са подредени по азбучен ред.

Второ издание – Алманах на Софийски университет “Св. Климент Охридски” /1888-1939/.

Издава се по случай 50-годишнината на Университета, която е тържествено отпразнувана на 24.05.1939 г. ВМФ е на 15 години. Редактор е проф. Михаил Арnaudов от Историко-филологически факултет, професор по сравнителна литературна история. За ВМФ редактор е проф. Георги Павлов, който по това време е декан. Второто издание има по-друг облик. По-обилният материал, поради нарасналия брой преподаватели и увеличената им научно-книжовна дейност, е организиран в следните раздели – животописен преглед /най-съществени моменти/; общи курсове, четени в Университета; научните трудове са систематизирани в три раздела: първи - главни научни трудове /крупни по обем и значение студии/, втори - други научни трудове и трети - разни статии, посочени откъм общия им брой и характер; ректорски и академични речи и сътрудничество.

Подреден е в азбучен ред в рамките на Университета, поради което не можем да определим обема в страници за ВМФ. Чрез Азбучния показалец установяваме, че ВМФ е представен от 42 преподаватели, от които 15 бивши и 27 на активна работа в момента на издаване на Алманаха. Квалификационната структура е следната: редовни професори - 8, извънредни професори - 7, частни хоноровани доценти - 5, редовни доценти - 4 и асистенти - 18.

Трето издание – Алманах – 40 години Висш ветеринарномедицински институт /1923-1963/.

На въвеждащата страница е посочено, че събирането и предварителната обработка на материалите е извършено от комисия в състав: доц. Димитър Димитров, гл. ас. Христо Гъдев, ст. ас. Димитър Велянов и директорката на библиотеката – Лиляна Христова. Редактор е проф. Стефан Иванов. Алманахът е в обем от 202 страници. Съдържа кратки животописни бележки и пълен списък на публикуваните научни трудове, монографии, учебници и учебни помагала на 194 преподаватели, работили в института от създаването му до юли 1964 г. От тях 112 са работещите в момента на издаването. За напусналите 82 преподаватели са включени само публикациите, работени във ВМФ.

Четвърто издание – 60 години Ветеринарномедицински факултет /1923-1983/.

Съставители са: проф. Цанко Захариев и проф. Гиргин Гиргинов. Алманахът е в обем от 318 страници. Съдържа информация за 274 преподаватели, от които 137 бивши и 137 на активна работа в момента на издаването му. Структуриран е като този от 1963 г.

Отличава се с включването в биографичната част на данни за политическата дейност на преподавателите – членство в БКП, в нелегалния РМС, АБПФК, членство в ЦК и ОК на БКП и други политически характеристики, което го определя, като единственото политизирано издание на Алманаха.

Пето издание – 70 години Ветеринарномедицински факултет /1923-1993/.

Съставители са: проф. Чавдар Попов, проф. Димитър Пашов и др. Обемът е от 440 страници. Съдържа информация за 366 преподаватели, от които 219 са бивши и 147 на активна работа във факултета. Структуриран е по утвърдената схема. Отпаднали са политическите данни в биографичната част.

Шесто издание - 80 години Ветеринарномедицински факултет /1923-2003/.

Съставители са: ст.н.с. Тонка Иванова, доц. Иванка Николова и доц. Румяна Мутафчиева. Обемът е от 438 страници. Съдържа информация за 422 преподаватели, работили и работещи във факултета. Структуриран е по утвърдената схема.

Седмо издание - 90 години Ветеринарномедицински факултет /1923-2013/.

Съдържа биографични данни и библиографски списък на научните трудове на 448 преподаватели, работели през различните периоди от време, както и работещи в момента във Ветеринарномедицинския факултет. Биографичните данни освен дата и място на раждане, получено образование, включват и кариерното израстване, специализации, участие в международни научни изяви, членство в международни научни организации, участие в научни съвети и редколегии, заемане на ръководни длъжности, както и почетни отличия.

Структурата на седмото издание на Алманаха следва установената схема. Подреждането е азбучно по фамилно име, с изключение на тези преподаватели, които са придобили обществена популярност с бащините си имена.

Библиографските данни са представени в хронологичен ред и включват научни трудове, ръководства, учебници и монографии.

За подготовката на Алманаха са използвани предшестващите издания, информация от отделните катедри, както и от всички работещи в момента във ВМФ преподаватели, според указанията, разработени от редакционната колегия. Снимковият материал е актуализиран. С цел по-лесно ползване на информацията са избегнати препратките към

други автори и данните за научните трудове на всеки преподавател са изписани в пълен обем.

Уважаеми колеги,

Поводът за оформянето и отпечатването на настоящото издание на Алманаха е 90 годишния юбилей на Ветеринарномедицинския факултет. Тук е събрана живата, почти вековна история на поколения преподаватели, отдали силите, творческата си енергия и години от живота си за развитието и утвърждаването на ветеринарната медицина в България. Алманахът е източник на информация за личните постижения и приноса за развитието на ветеринарната наука и практика на всеки преподавател, работил във факултета. Събраните в Алманаха исторически данни са повод за гордост, пример за подражание и вдъхновение за упорита и всеотдайна работа за издигане и утвърждаване името на Ветеринарния факултет и авторитета на ветеринарномедицинската професия.